

**Sugas aizsardzības plāna izstrādes dīķa naktssikspārņim *Myotis dasycneme*
uzsākšanas sanāksme Daugavpils cietoksnī 2017. gada 3. martā plkst. 11.00**

Protokols

Sanāksmē piedalās:

<i>Nr. p. k.</i>	<i>Vārds, uzvārds</i>	<i>Organizācija</i>
1	Viesturs Vintulis	SIA "Dabas eksperti"
2	Gunārs Pētersons	SIA "Dabas eksperti"
3	Ilze Priedniece	SIA "Dabas eksperti"
4	Māris Grunskis	Daugavpils cietokšņa Kultūras un informācijas centrs
5	Ainārs Pankjāns	Daugavpils Universitāte
6	Irēna Skrinda	Dabas aizsardzības pārvalde
7	Inīta Bružika	Dabas aizsardzības pārvalde
8	Sintija Kotāne	Dabas aizsardzības pārvalde
9	Jānis Kotāns	Dabas aizsardzības pārvalde
10	Irisa Mukāne	Dabas aizsardzības pārvalde
11	Jānis Ostrovskis	Daugavpils PP Tūrisma attīstības un informācijas aģentūra
12	Aļona Trofimova	Daugavpils Universitāte
13	Elīna Prikule	Dabas aizsardzības pārvalde

Darba kārtība:

11:00-11:10	Ilze Priedniece, SIA "Dabas eksperti"	Sugu aizsardzības plāni
11:10-12:00	Viesturs Vintulis, SIA "Dabas eksperti"	Sugas aizsardzības plāns dīķa naktssikspārņim
no 12:00	Jautājumi, diskusijas Sikspārņu centra apskate	

Sanāksmi atklāj Ilze Priedniece (SIA "Dabas eksperti") un īsi pastāsta par sugu aizsardzības plāniem, to izstrādes mērķi un kārtību.

Seko Viestura Vintuļa (SIA "Dabas eksperti") stāstījums par sikspārņu ekoloģiju, aizsardzības statusu, ziemas mītnēm un problēmām to aizsardzībā.

V. Vintulis min normatīvos aktus, kas attiecas uz sikspārņiem, un uzsver, ka ir aizliegta sikspārņu nogalināšana, kā arī traucēšana to mītnēs visa gada laikā, dzīvotņu postīšana; visas 16 Latvijā dzīvojošās sikspārņu sugas ir aizsargājamas.

V. Vintulis stāsta par sikspārņu sistemātisko piederību, izplatību un daudzveidību pasaulē, uzbūves un ekoloģijas īpatnībām, gada ciklu, vairošanās bioloģiju (lēna vairošanās, ilgs mūžs, mātišu kolonijas, ilggadīgas mītnes), migrācijām un ziemošanas vietām Latvijā. Atzīmē, ka Latvijā sikspārņi ziemo pazemes mītnēs (alās, pagrabos,

citās pazemes mītnēs), raksturo nepieciešamos apstākļus. Ievērojamākās ziemojošo sikspārņu skaita ziņā ir militārās būves, vislielākā – Daugavpils cietoksnis (turpmāk tekstā – DC).

Tālāk V. Vintulis stāsta par dīķa naktssikspārni – tā izplatību pasaulē, ekoloģiju (līdzenumu suga, vajadzīgi lielāki ūdeņi; veido lielas vasaras kolonijas ēkās, visbiežāk baznīcās; nav zināms, kur pārziemo lielākā daļa mūsu dīķa naktssikspārņu; barojas ar ūdens kukaiņiem, lidojot virs ūdens; lieli barošanās lidojumu attālumi no kolonijas).

V. Vintulis informē, ka ir zināmas ap 30 dīķa naktssikspārņa ziemošanas vietas, vairumā no tām ziemo nedaudz īpatņu, lielākās ir DC un dolomīta alas pie Cēsīm. Ziemo mītnēs, kuras mazāk apmeklē cilvēki. Vairāk reaģē uz traucējumu nekā citas sugas.

V. Vintulis min galvenās problēmas ziemošanas vietās: traucējumi (mītnu apmeklēšana, fotografēšana), mītnu likvidēšana (pārbūve, izmatošana citiem mērķiem), sabrukšana. DC ziemo ap 1000 sikspārņu, viena no 3 lielākajām ziemošanas vietām Baltijas valstīs, nozīmīga Ziemeļeiropas mērogā, ziemo 5 sugas, visvairāk ūdeņu naktssikspārnis, dīķa naktssikspārņi vairāki desmiti. Monitorings tiek veikts 148 mītnēs Latvijā katru ziemu 25 gadus. Pusi ziemojošo sikspārņu uzskaita DC. Dīķa naktssikspārņim 1/3 īpatņu ziemo DC.

Lielākā problēma DC – telpas nekontrolējami pieejamas cilvēkiem, pēdējā laikā cietoksnis tiek arvien vairāk apgūts, remontēts, ir postījumi – plēsti nost ūdens izolācijas materiāli, griesti apledo, noņemtas durvis. Mainās mikroklimats. Prioritārā vieta, kur būtu jānovērš problēmas.

V. Vintulis informē par turpmākajiem darbiem plāna izstrādes ietvaros – turpināsies monitorings vasaras un ziemas mītnēs, tiks meklētas jaunas vasaras mītnes. DC vajadzētu izstrādāt plānu, ko kur un kad drīkst un nedrīkst darīt, plānot izmaksas telpu noslēgšanai. Iestrādes ir. 2018.g. rudenī plānota aizsardzības plāna pirmā redakcija, 2019.g. beigās gatavs plāns.

M. Grunskis (DC KIC): Vai plāna izstrāde attieksies arī uz sikspārņu ziemas mītnēm?

V. Vintulis: Jā, apsaimniekošanu var plānot lielākajās – militārajās būvēs – DC, varbūt arī Rīgas nocietinājumos.

I. Skrinda (DAP): Vai ir tik problemātiski sakārtot kaut vai vienu mītni?

V. Vintulis: Atkarībā no apstākļiem, sikspārņi maina ziemošanas vietas (ziemo vienā vai otrā cietokšņa daļā). Jārisina kompleksi.

I. Bružika (DAP): Kā sikspārņus ietekmēja kanālu tīrīšana un koku izciršana cietoksnī?

V. Vintulis: Sikspārņiem koku aizsegs patīk, bet nav zināms, cik ļoti šeit ietekmēja, jo arī vaļņi dod aizsegu.

I. Bružika: Kur sikspārņi barojas?

V. Vintulis: Dīķa naktssikspārnis barojas uz ūdeņiem. Uz DC ziemot var atlidot, piemēram, no 100 km attāluma.

G. Pētersons (SIA "Dabas eksperti"): Holandē konstatēti 200-300 km pārlidojumi. Var nākt no visas Latvijas.

I. Bružika: Kas ir sikspārņu dabiskie ienaidnieki?

V. Vintulis: Tādu ir maz. Var ķert pūces – vietās, kur koncentrējas. Lielākais ienaidnieks ir kaķis, ķer vietās, kur regulāri lido. Ķer sporta pēc. Pie vasaras kolonijām bīstams. Ziemeļos vietās arī citi plēsēji – cauna, sesks, žurkas, cirši.

I. Bružika: Vai sikspārņiem nav putnu gripa?

V. Vintulis: Nē. Ir cita slimība (sēne) – *whitenose* sindroms, kas tiks pētīta. Ziemeļamerikā izraisa sugu izmiršanu. Ir arī Eiropā. Visdrīzāk, ka Amerikā ievazāta no Eiropas.

G. Pētersons: 2006.g. pie Ņujorkas pirmo reiz Amerikā konstatēja šo slimību. 10 gadu laikā izplatījās visā Amerikā, 5,5 milj. bojā gājušu sikspārņu ziemošanas vietās. Sēne aug visu ziemu. Eiropā sikspārņi izdzīvo, reti nobeidzas. Varbūt ir pielāgojušies, jo slimība šeit bijusi jau sen. Ir arī DC. Slimo tikai sikspārņi.

V. Vintulis: Sēne aug uz substrāta mītnē, kur sikspārnis gul, uzsējas arī uz sikspārņiem.

G. Pētersons: Amerikā sikspārņi pamostas no tās slimības. Par cietoksni – problēma – ja radīsies ideja izmantot pagrabus citam mērķim. Vajadzētu fiksēt vietas, kur nedrīkst.

M. Grunskis: Vajag atrunāt izmantošanas iespējas, piemēram, telpas var izmantot vasarā. Telpas var restaurēt, atstājot šķirbiņas. Šobrīd nav projektu par nocietinājuma joslu attīstību.

J. Ostrovskis (Daugavpils PP TAIA): Ņemot vērā DC attīstības koncepciju, būsim gatavi reaģēt uz jebkuru piedāvājumu. Prasības jāatrunā augstākā līmenī. Var traucēt cietokšņa attīstībai. Būtiskākais jautājums – atrast līdzsvaru starp DC attīstību un sikspārņu aizsardzību. Šeit uz vietas tiks atbalstīts jebkurš investors, jo maz iespēju attīstīties. Cietoksnī ir detālplānojums ar zonējumu, visiem pieejams.

G. Pētersons: Valstiska problēma. Atbilstoši likumdošanai, traucēšana ir aizliegta. Būtu nepareizi ignorēt sikspārņus. Darbībām mēdz veikt ietekmes uz vidi novērtējumus, ir svarīgi pieaicināt sikspārņu ekspertus. Sugu plāna mērķis censties situāciju uzlabot.

J. Ostrovskis: Nedrīkst saglabāt vienu bagātību, ignorējot citu. Problēma ir mākslinieciski-arhitektoniskās izpētes. Piemēram, vārti var būt tikai tādi, kādi bija vēsturiski. Domes sēdē ļoti grūti pierādīt, ka vajag ieguldīt tik lielu naudu. Tūristi neciestu no poternu noslēgšanas ziemā.

I. Bružika: Vai nevar uzlikt sezonāli [vienkāršākus vārtus]?

J. Ostrovskis: Nē, ir nepieciešama VKPAI atļauja.

I. Bružika: Pēc pašvaldību vēlēšanām daudz kas var mainīties.

J. Ostrovskis: Jā. Šobrīd šeit strādā cilvēki, kas ir ieinteresēti aizsardzībā. Būtu bijis lieliski, ja būtu varēts 6 vēsturiskos vārtus atjaunot – ieguvums cietoksnim un sikspārņiem.

G. Pētersons: Kas būtu svarīgākie cilvēki, ar ko runāt?

J. Ostrovskis: Vicemērs Lučinska kungs, bijušais cietokšņa pārvaldnieks. Lai pašvaldība būtu lietas kursā par problēmu. Cietoksnim attīstoties, aizsardzības problēma palielinās. Projekti virzās ļoti lēni. Bija domāts uzlikt kurtīnlunetēm ziemā mūsdienīgus metāla režģus, VKPAI atļautu tikai vēsturiskos, ja tur tādi ir bijuši.

I. Bružika: Vai VKPAI nevarētu būt elastīgāka?

J. Ostrovskis: Apspriešanās vajadzētu būt klāt VKPAI pārstāvjiem.

I. Mukāne (DAP): Vajadzētu satikties visām pusēm pēc Domes vēlēšanām – VARAM, VKPAI, Domei... Pirms rakstīt ieteikumus, vienoties.

J. Ostrovskis: Domi grūti pārliecināt, ka nepieciešami dārgi vārti vietās, kur pat neiet tūristi. Bet cietoksnis nedrīkst iet tikai vienā virzienā, jābūt līdzsvaram.

I. Bružika: Sanāksmes sākumā visām pusēm, arī Domes pārstāvjiem jānoklausās vispārējā informācija par sikspārņiem.

I. Priedniece: Daugavpils pilsētas dome un VKPAI bija aicināti šodien, ideja bija sākt kopīgi apspriesties.

G. Pētersons: Varbūt jātiekas, kad ir gatava plāna pirmā redakcija?

J. Ostrovskis: Ar viņiem būtu jākomunicē jebkurā gadījumā. Daudz jautājumu, kas nav cietokšņa līmenī atrisināmi.

I. Skrinda: Dzirdēts, ka agrāk plānotais LIFE projekts nebija laicīgi nokomunicēts ar Domes vadību.

J. Ostrovskis: Bet Dome bija aicināta arī šodien.

I. Skrinda: Jāmeklē cits veids, kā komunicēt, nevis oficiāli e-pasti.

I. Bružika: Personīgi jāzvana.

J. Ostrovskis: VKPAI nodaļa ir Rēzeknē. Viens no cilvēkiem, ar ko jārunā, ir VKPAI vadītājs Dambja kungs no Cietokšņa attīstības un saglabāšanas padomes. Ir komunikācijas iespējas.

V. Vintulis: Plāna ietvaros jāizstrādā risinājumi. Ir variants plānot inspekcijas ieteiktajam variantam atbilstošas summas.

I. Mukāne: Varbūt šodienas protokols jānosūta Domei un jāpamato, ka Domes viedoklis ir svarīgs?

G. Pētersons: Kas sīkspārņiem varētu būt analogs mikroliegumam?

I. Skrinda: Kā ir ar sezonālajiem liegumiem? Vai tie var būt ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām?

V. Vintulis: Agrāk pilsēta bija noteikusi vienu no Varšavas nocietinājumiem kā sīkspārņu liegumu.

J. Ostrovskis: Pēc tam pazuda metāla vārti.

G. Pētersons: Pamatā bija runa par vārtiem, lai netraucē ziemojošos sīkspārņus. Bet fiziskā aizsardzība nav viss.

J. Ostrovskis: Saskatu divas būtiskas problēmas sīkspārņiem – traucēšana, ko nespējam ietekmēt (piemēram, videonovērošana neskar sīkspārņu ziemošanas vietas), un sabrukšanas procesi, kas sabojā mikroklimatu. Sīkspārņi nevarēs dzīvot. Izzagti vēsturiskie hidroizolācijas materiāli, process turpinās. Jāvienojas, kuri objekti jāglābj. Izolācijas materiālu atjaunošana ļoti dārga. Ļoti labi bija metāla vārti Varšavas nocietinājumam.

I. Skrinda: Par fizisko traucējumu – varbūt var zvanīt inspektoram un varam paspēt atbraukt un noķert?

J. Ostrovskis: Var sodīt to, kurš ir kaut ko pārkāpis.

I. Bružika: Nav informācijas, ka nedrīkst ieiet. Vai nevar pielikt zīmes, ka aizliegts ieiet, ka ēka ir bīstama?

M. Grunskis min gadījumu, kad bērnu nometne ieiet aiz zīmes un lentas.

J. Ostrovskis: Jābūt struktūrai, kas kontrolē aizliegumu ievērošanu.

I. Bružika: Vai šeit nav pašvaldības policijas posteņa?

J. Ostrovskis: Cīnāties par to vairākus gadus. Saruna jāsāk plašākā līmenī.

G. Pētersons: Vai nebūtu lietderīgi pēc šīs sanāksmes ielikt kādu ziņu medijos?

J. Ostrovskis: Ir priekšvēlēšanu situācija, mediji ir ļoti politizēti. Pirms vēlēšanām nav piemērots brīdis. Tagad neieteiktu, jo vēstījums nenasniegs adresātus.

I. Skrinda: Varbūt to ziņu var uzrakstīt tā, lai aiziet līdz lasītājam?

J. Ostrovskis: Pareizāk būtu dabūt pie sarunas galda pašvaldību. Jārunā ar vicemēru, ar VKPAI vadītāju. Diskusija būtu daudz vērtīgāka.

G. Pētersons: Nevaram arī rīkot sanāksmes pārāk bieži. Idejas, kuras pateicāt, bija ļoti vērtīgas.

I. Priedniece slēdz sanāksmi.

Sanāksmi vadīja un protokolēja: Ilze Priedniece (SIA "Dabas eksperti")